

## Fragmenta in epistulam ad Romanos

### Rom 7

Ἄγαθοεργῶν ὁ θεῖος ἀπόστολος εἰκῶν ἀκηλίδωτος ἐγένετο τῶν μαθητευομένων, ὅτου χάριν καὶ ἐκέκραξεν· μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καὶ ἐγὼ Χριστοῦ. τοιγαροῦν οὐκ αὐτοῦ ἐστι κατὰ κυριολεξίαν ὁ ἔφη· οἶδα δὲ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν τῇ σαρκί μου τὸ ἀγαθόν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος, τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; ἀλλὰ ταῦτα καὶ ὅσα τοιαῦτα ἐν παρενθέτῳ προσώπῳ ὑποκρινόμενος λέγει πρὸς ἔλεγχον τῶν φιλαμαρτημόνων. ὥσπερ δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῶν σφῶν πράξεων σαρκικούς, ψυχικούς, πνευματικούς καὶ ἑτέροις μυρίοις ὀνόμασι καλεῖν οἶδεν ἡ θεία γραφή, οὕτω δὴ καὶ τὸν διάβολον οὐ μόνον σατανᾶν καὶ ἀντικείμενον καὶ διάβολον καὶ ὄφιν καὶ λέοντα καλεῖν οἶδεν καὶ Βελίαρ, ἀλλὰ γὰρ καὶ σάρκα καὶ νόμον καὶ ἁμαρτίαν καὶ θάνατον· τούτοις γὰρ ἐδουλεύσαμεν διὰ τῆς παρακοῆς καὶ οὐ τῷ Χριστῷ. ὅτου χάριν λέγει· ὅτε ἡμεῖς ἐν τῇ σαρκί, δηλῶν ὡς νυνὶ οὐκέτι ὄντων αὐτῶν ἐν σαρκί, καίπερ ὄντων ἐν σαρκί, ὡς οὐκ ἄρα τὴν σάρκα ἦν περικείμεθα διαβάλλον, ἀλλὰ τὴν ὁμωνύμως αὐτῇ λεγομένην σάρκα, ἧς καὶ ἀπηλλάγημεν διὰ τὸ ἀποθανεῖν ἡμᾶς ἐν Χριστῷ διὰ τοῦ συνταφῆναι αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος. ὄντως ταύτης ἠλευθερώθημεν τῆς σαρκός· ἐπιφέρει γὰρ λέγων· νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος. εἰθ' οὕτως ἤρξατο πάλιν τῆς καθ' ὑπόθεσιν προσωποποιίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἕως τοῦ ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος, τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; ἄσπιστον θεμέλιον προθέμενος ἐν προλόγῳ τὴν ἑαυτοῦ ἀπολογία οὕτω λέγων· τί οὖν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο, καὶ ὅτι ὁ μὲν 2 νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. ἐνταῦθα νόμον λέγει οὐ τὸν ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοῦς ἡμῶν, ἀλλὰ τὸν προπαραινετικόν, τὸν τοὺς ἁμαρτάνοντας κολάζοντα. ὅτου χάριν καὶ συνεψηφίσατο αὐτῷ ὡς ὀσίῳ καὶ δικαίῳ καὶ ἀγαθῷ. εἰθ' οὕτως ἤρξατο πάλιν ἐπιλύειν ἀκολουθῶς οἷς ἀνωτέρω προεῖπεν, λόγον εὐχάριστον προοιμιασάμενος οὕτως· εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. εἶτα πρὸς κατάκρισιν τῶν τοιάδε ἀφορμαζομένων καὶ κακιζόντων ἅς περικείμεθα σάρκας, λέγει ἐπερωτηματικῶς ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῖ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας; ἄρα κἀγὼ Παῦλος μεμέρισμαι, πῆ μὲν δουλεύω νόμῳ θεοῦ, πῆ δὲ νόμῳ ἁμαρτίας; ἄρα τὸν Χριστὸν καὶ τὸν Βελίαρ ἅμα καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔχω ἐν ἑμαυτῷ; ἄρα ἐγὼ ὁ λέγων· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός, ψευσάμενος τὴν ἁμαρτίαν ζῶσαν ἔχω ἐν ἑμαυτῷ; ὁ ἄλλοις προσφωνήσας· οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματος ἐστίν, καὶ δοξάσατε τὸν θεὸν ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν, αὐτὸς ἐγὼ ἐν τῷ σώματι οὐδὲν ἔχων ἀγαθόν; ἀλλ' οὐκ ἔστι τοιοῦτος, οὐκ ἔστιν· μὴ γένοιτο· τέκνον γὰρ ὀργῆς καὶ σκεῦος ὀργῆς πρὶν, μεταβαλὼν τὸν τρόπον οὐ τὴν φύσιν, ἐγένετο τίμιον ἐκλογῆς σκεῦος. ἐπεὶ οὖν τὰ προσωποποιηθέντα ῥήματα οὔτε τῷ θεσπεσίῳ Παύλῳ ἀρμόζει, οὔτε μὴν παντὶ τῷ συνταφέντι Χριστῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος, διότι τῆς ὀνομαζομένης σαρκὸς ἠλευθερώθησαν· οὐ γὰρ ἔτι κατακριθήσονται οἱ τοιοῦτοι διὰ τὴν τοῦ Ἀδάμ παρακοήν, οὐκέτι βασιλεύει αὐτῶν ἡ ἁμαρτία, οὐχ ὁ θάνατος ὁ διὰ τῆς ἁμαρτίας· συνετάφησαν γὰρ τῇ ζωῇ τοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς ὑπακοῆς τὴν παρακοήν ἐξαφανίσαντος, καὶ τῷ ἐκουσίῳ ἑαυτοῦ θανάτῳ τὸν ἐξ αὐτῆς ἐπισυμβάντα ἡμῖν θάνατον ἐκκρουσαμένῳ· γέγονε γὰρ ἐκὼν ὑπὸ νόμον τὸν τῆς παρακοῆς, ἵνα ἡμᾶς

τοὺς ὑπὸ νόμον τὸν τῆς κατακρίσεως ἐξαγοράσῃ. διὰ τοῦτο ἔφη πᾶς λελυτρωμένος· χάρις δὲ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν· τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἀμαρτίας, κατέκρινε τὴν ἀμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί. ὅτι δὲ ταῦθ' οὕτω καλῶς τεθεώρηται, ἐπιφέρει λέγων ὁ θεῖος ἀπόστολος· οὐδὲν ἄρα κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου, καὶ τὰ τούτων ἐξῆς.

3 Πειράσω δὴ διὰ βραχέων καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ῥήματα τὰ κατὰ προσωποποιῖαν εἰρημένα παρατρεχόντως εἰπεῖν, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ ἀφορμῆν δὲ λαβοῦσα ἡ ἀμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησεν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. Τὸ ἀμαρτίας ὄνομα οὐκ οὐσίαν ὑφesseτῶσαν δηλοῖ, ἀλλὰ τρόπον καὶ βίον τοῦ διημαρτηκέναι τινὰ τοῦ κατὰ λόγον καὶ ὀρθῶς ἔχοντος πράγματος· ὡσπερ γὰρ γενικώτατόν ἐστιν ὄνομα ἡ ἀμαρτία, κατὰ πολλῶν καὶ διαφόρων πραγμάτων κατηγορουμένη. πᾶν δὲ ἀμάρτημα οὔτε λόγῳ οὔτε νόμῳ προστακτικῶ γίνεται· εἰ γὰρ κατὰ νόμον καὶ λόγον ἐγένετο ὀρθόν, οὐκέτι ἂν ἦν ἀμάρτημα ὠρισμένον καὶ τεταγμένον ἔχον τὸν τῆς γενέσεως λόγον. ἐπειδὴ δὲ ὁ θεῖος ἀπόστολος οὐχ ἀπλῶς ἀμαρτημάτων, ἀλλ' ἀμαρτίας γενικωτάτης ἐχούσης φρόνημα, ἐχούσης νόμον, δυναμένης σοφίσασθαι, ἀφορμὰς πορίσασθαι πρὸς τὴν τοῦ κακοῦ κατασκευὴν μνημονεύει, οὐκ ἄλλον τινὰ γενικωτάτως ἀμαρτίαν ὀνομάζει, ἀλλ' ἡ αὐτὸν τὸν τῶν ἀμαρτημάτων ἀρχηγέτην καὶ πατέρα διάβολον. ὅτου χάριν καὶ βασιλεύειν τῶν ἀμαρτημάτων αὐτὸν ὁ ἀπόστολος ἀπεφήνατο· μὴ οὖν βασιλεύτω ἡ ἀμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι. ὡς γὰρ τοὺς ἀνθρώπους ἀφ' ἧς ἐπιτηδεύουσι τέχνης καλοῦμεν, οὕτω δὴ καὶ αὐτὸν τὸν διάβολον ὡς πρῶτως ἐφευρετὴν γενόμενον τῆς ἀμαρτίας, ἀμαρτίαν καλεῖ. Ἐπειδὴ τοίνυν διὰ τῆς δοθείσης τῷ Ἀδὰμ ἐντολῆς τὸν ἄνθρωπον ἠπάτησεν, καὶ δι' αὐτῆς τὸν Ἀδὰμ, ἀφορμὰς πορισάμενος διὰ τῆς ἐντολῆς, ἔστι δὲ αὕτη· τί ὅτι, φησὶν, εἶπεν ὁ θεός· ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ οὐ φάγεσθε βρώσει; καὶ ἡ δ' ἂν ἡμέρα φάγησθε ἀπ' αὐτοῦ, διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἔσεσθε ὡς θεοί, γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν. σοφίζεται δὲ αὐτοὺς μείζονι ἐπαγγελίᾳ κατακρύψαι τὴν ἀπάτην, ὑπισχνεῖται τὸ πλεόν, ἵνα τοὺς τῆς ἐντολῆς φύλακας τῶν τῆς ἀρετῆς βάθρων τῷ ὁμοίῳ αὐτοῦ πτώματι καταστρέψῃ· τὸν γὰρ ἄνθρωπον ἐξοιστρήσας ἴσα θεῷ ἐθέλει γενέσθαι, τῆς κατ' ἀπάτην ὁμιλίας τὴν ἀφορμῆν ἐπορίζετο ἐκ τῆς παρασχεθείσης ἐντολῆς. ὅτου χάριν ὁ Παῦλος ἔφη· ἀφορμῆν δὲ λαβοῦσα ἡ ἀμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με. ἵνα δὲ μὴ τὴν ἐντολὴν ἢ τὸν ταύτην δεδωκότα θεὸν αἰτιάσωνται τινες, γείτονοι καὶ ὁμοσπόρω ἐχρήσατο ῥήματι τοιαύδε φάσκων· οἶδαμεν δὲ ὅτι ὁ νόμος ἅγιος καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Ἐπεὶ οὖν οὐδ' αὕτη ἡ ἀμαρτία, τοῦτ' ἔστιν ὁ διάβολος, φύσει καὶ οὐσία ἀμαρτία ἐστίν, ἐπιφέρει λέγων· ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἀμαρτωλὸς ἡ ἀμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. τὸ γὰρ κατ' οὐσίαν τὸ ὄν τὸ πλεόν καὶ τὸ ἔλαττον οὐκ ἐπιδέξεται· ἔστιν γὰρ ὅπερ ἐστίν, ἀεὶ τοῦτο ὄν ὅπερ ἐστίν οὐσιωδῶς. τῷ γὰρ γινομένῳ καὶ ἐπιγινομένῳ τι, εἴτε ὀλίγον εἴτε καθ' ὑπερβολὴν, ἕτερός ἐστι κατ' οὐσίαν τῶν αὐτῶ ἐπιγινομένων· τὸ γὰρ πόσον οὐκ οὐσία ἀλλὰ περὶ τὴν οὐσίαν ἐστίν, οὐκ ὄν οὐσία. ἡ ἄρα τοίνυν καλουμένη ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου ἀμαρτία τὸ πλεόν ἐπιδεχομένη ἀμαρτήσιν, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἀμαρτωλὸς ἡ ἀμαρτία. ἄρα καὶ τοῦ εἶναι ἀμαρτία, ἡ ἀμαρτία ἐστίν, ἀρχὴν ἔλαβεν, οὐκ οὔσα καθ' ὑπερβολὴν ἐν ἀρχῇ κατὰ τὸ ἡμαρτηκέναι ἀμαρτωλὸς ἡ ἀμαρτία. διὸ δὴ καὶ τὴν ἐπίτασιν τοῦ γενέσθαι καθ' ὑπερβολὴν ἀμαρτωλὸν ἐσομένῳ χρόνῳ σημαίνει οὕτω λέγων· ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἀμαρτωλὸς ἡ ἀμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. εἰ δὲ λέγοιεν· καὶ πῶς ἂν εἴη ἀγαθὴ καὶ δικαία; πῶς δὲ ἀγία ἡ ἐντολὴ καὶ ὁ νόμος, ὅποτε διὰ τῆς ἀφορμῆς αὐτῶν

ἀμαρτωλὸς καθ' ὑπερβολὴν ἐγένετο ἀμαρτωλὸς ἢ ἀμαρτία; πρὸς ταῦτα ἀκουέτωσαν ὅτι οὐκ, εἴ τι καταβλάπτεται, ἤδη καὶ ἡ ἀφορμὴ δι' ἣν βλάπτεται φαῦλη ἐστὶ καὶ πονηρά· οὐδὲ γὰρ ὅτι οἱ ἀνόδως καὶ ἀμέτρως ἐνατενίζοντες τῷ ἡλίῳ βλάπτονται τὰς ὄψεις, ἤδη καὶ τὸν ἡλίον φαμεν πονηρόν· οὐδ' ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ὁ διάβολος ἀμαρτωλὸς γέγονε τῷ ἐπικειρηθέναι κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, ἤδη καὶ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ φαῦλον καὶ πονηρὸν εἶναι λέγομεν.

Οἶδα δὲ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν. νῦν εἰς τὸ τοῦ Ἀδάμ πρόσωπον ἐξηγεῖται. καὶ ὅτι στερηθεὶς τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ, ἀντὶ τῆς ὄντως ζωῆς θάνατον καταλλαζάμενος—καὶ γὰρ θάνατος οὐχ ὁ κοινὸς μόνος τῶν μελῶν αὐτοῦ ἐκράτησεν, ἀλλὰ καὶ ὁ τῆς παρακοῆς κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ εἰσβαλὼν· μάλιστα γὰρ ὁ κρατῶν θάνατος πρὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐπιδημίας ἐβασίλευσε, κατὰ πάντων νόμον καὶ σκῆπτρον τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας ἔχων τὴν παρακοήν. ἀλλ' οὐκ ἄναρχος ἢ ἀγέννητος ἢ τοῦ θανάτου βασιλεία· ἐκ γὰρ τῶν ζώντων τὸ τεθνάναι συμβαίνει, καὶ ἐκ τῆς τῶν ὑπηκόων ὑπακοῆς τὸ παρακοῦσαί τινα. τὸ γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐ· ὁ γὰρ θέλω ἀγαθὸν τοῦτο οὐ ποιῶ, ἀλλ' ὁ μισῶ τοῦτο πράσσω. εἰ τὸ θέλειν μόνον ἐν ἡμῖν ἔστιν, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ θεληθὲν καλὸν οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν, εἰς μάτην ὁ ἀγαθὸς θεὸς τὰς ὁμοουσίας ἑαυτοῦ ψυχὰς ἐν τοῖς σώμασι κατέπεμψεν· τὸ γὰρ αὐτῷ καὶ αὐταῖς φίλον οὐ πράττουσιν, οὐκ ἐνεργοῦσιν, ἀλλὰ μόνον θέλουσιν· τάχα δὲ οὐδ' αὐτό, ἄδηλον γάρ. εἰ δὲ τοῦτο ἀληθὲς ἐστίν, κατὰ τοὺς ἀσεβεῖς ἐρῶ· ἄρα οὐκ ἦν οὐδ' ἔσται ἐν βίῳ τὸ καλόν, οὔτε τίς ποτ' αὐτὸ ἐνήργησεν, εἶγε κατ' ἀναίρεσιν τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ ἐπὶ παντὸς ἀνθρώπου ἐκλαμβάνωσιν, ὅτι ὁ θέλω ἀγαθόν, τοῦτο οὐ ποιῶ, ἀλλ' ὁ μισῶ τοῦτο πράσσω. πόθεν δὲ καὶ ἐν τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ 5 ἀρετῶν ὀνόματα εὐρέθη; εἰ δὲ εἰσιν ἐνεργοῦντες τὸ καλόν, κἂν ὀλίγοι εἶεν οἱ τοῦτο δρῶντες, ἄρ' οὐχ οἱ πάντες φήσουσιν· οἶδαμεν δὲ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἡμῖν ἀγαθόν· ὁ γὰρ ἠθέλησαν ἀγαθόν, τοῦτο πράττουσιν. εἰ δὲ οἱ τὸ ἀγαθὸν ἐνεργοῦντες ἐν σαρκὶ ὑπάρχοντες τοῦτο ἐνεργοῦσιν, καὶ οἱ τοῦτο μὴ ποιοῦντες ἀλλὰ τὸ κακὸν ἐν σαρκὶ εἰσίν, ἄρ' οὐ τῇ σαρκὶ τὸ αἴτιον τοῦ μὴ γίνεσθαι τὸ ἀγαθὸν περιαιπτόν, ἀλλὰ τῇ τούτων μαλακοψυχία. εἰ γὰρ τοῖς ἐθέλουσι τὸ καλὸν ποιῆσαι παροικεῖται τὸ κακόν, ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς ἐθέλουσι κακοεργεῖν οὐ καλὸν παράκειταί, προνοήσαντες δὲ καὶ προθελήσαντες ἐπὶ τοσοῦτον ἐνεργείας ἔρχονται, ἄρ' οὐ φύσει καὶ οὐσίᾳ τὰ σώματα ἡμῶν ἐστὶ φαῦλα· τῶν γὰρ πρακτέων ἡμῶν προηγεῖται βουλή καὶ θέλησις, ψυχῆς δὲ ταῦτα φρόνημα ἐχούσης αὐτεξούσιον, ῥέψαι δυναμένης πρὸς ἃς βούλεται πράξεις. Νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοί ἀμαρτία. ἀπελογήσατο διὰ τούτου τοῦ λογίου, ὅτι περ οὐ φαῦλη κατὰ φύσιν ἢ σὰρξ· οὐ γὰρ ἡ σὰρξ ἦν περικείμεθα οἰκεῖ ἐν ἡμῖν, ἀλλ' ὁ ἐν τοῖς παρανόμοις οἰκῶν διάβολος. ὧ γὰρ λέγω· Χριστὸς οἰκεῖ ἐν παντὶ δικαίῳ τὸ ἀγαθὸν ἐργαζομένῳ, τὸν αὐτὸν οἶμαι τρόπον οἰκεῖν τὸν διάβολον ἐν παντὶ κακοποιῷ. οὐκοῦν οὐχ ἡμεῖς ἐσμεν καθὼς σάρκα ἔχομεν πονηροί, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἡμῖν ἀμαρτία, ἄλλη τις οὐσα παρὰ τὴν σάρκα καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου· καὶ γὰρ ἐν ψυχῇ μάλιστα λέγεται ἐπιχωριάζειν ὁ διάβολος κατὰ τὸ εἰσηλθεὶν ὁ σατανᾶς εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα, καὶ κατὰ τὸ Ἀνανία, ἵνα τί ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου; εἰ δὲ καὶ τὸ εἰπεῖν οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοί ἀμαρτία· ἔργου γὰρ καὶ κατέργου πολὺ τὸ μέσον, διότι τοῦ ἔργου προηγεῖται τὸ κάτεργον ὡς φέρε εἰπεῖν οἰκίας ἢ νηός· τὸ δὲ κάτεργον, τοῦτ' ἔστι τῆς ὕλης ἢ προπαρασκευῆ. ἢ τοίνυν οἰκοῦσα ἐν τοῖς ἀμαρτάνουσιν ἀμαρτία, τοῦτ' ἔστιν ὁ σατανᾶς, ὁμολογουμένως ἐν τοῖς λογισμοῖς ἡμῶν προκατεργάζεται τοῦ ἐσομένου κακοῦ τῆς ἰδέας, τὴν κατασκευὴν, τῆς ὑποδεξαμένης αὐτὸν ψυχῆς συμπραττούσης αὐτῷ τῆς κακίας καθάπερ τοῖς σπεύρουσιν ἢ τῆς θήλεος μήτρα πρὸς τὸ

τελεσφορηθῆναι τὸ σπαρέν. καὶ ἐπειδήπερ ἐκ τῆς καρδίας ἐκπορεύονται λογιμοὶ πονηροί, ἐκ τῆς γενομένης τοῦ διαβόλου συλλήψεως, κέκραγε τὸ θεῖον λόγιον· λογιμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ. ὡσπερ τοίνυν ταῖς φιλαρέτοις ψυχαῖς τὸ ἅγιον πνεῦμα συγκοπιᾶν λέγεται κατὰ τὸ περισσότερον πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἢ σὺν ἐμοί, οὕτω δὴ ἐπὶ ῥάθυμος ψυχὴ ταῖς 6 τοῦ διαβόλου προτροπαῖς πεισθῆ, συνεργὸν ἔχει πρὸς τὸ κακὸν αὐτὸν τὸν διάβολον· αὐτὸς γὰρ καὶ τὸν τύπον τῆς ἐσομένης ἁμαρτίας προκατειργάσατο ἐν αὐτῇ. ὅτου χάριν εἴρηται οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.